

ÜLESANNE

MAJANDUSLIKUD, SOTSIAALSED JA KULTUURILISED ÕIGUSED

A) Õigused kõigile

Õpilastel palutakse lugeda järgmist teksti:

Majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused – nagu sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis ja rahvusvahelises majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste paktis – toovad ära inimõigustega seotud nimekirja. Eriti viitavad nad:

- abielule ja perele;
- tööle ja vabale ajale (töökoha vaba valimine, õiglased töötingimused, tasu vastavalt tööle, õiglane tasu, vabadus asutada ametiühinguid ja nendega ühineda, puhkus);
- korralikule elustandardile toidu, peavarju, riietuse, arstiabi ja sotsiaalteenuste osas;
- kindlustatusele töötuse, haiguse, puude, lesestumise ja kõrge ea korral;
- erihooletajate ja -toetusele emaduses ja lapsepõlves;
- haridusele (tasuta ja kohustuslik algharidus, võrdne ligipääs vastavalt kvalifikatsioonile, vanemate valik, iseloomu täielik areng);
- kogukonna kultuurilist osavõtet;
- kirjanduslike, teaduslike ja kunstiliste tööde kaitset;
- sotsiaalsele ja rahvusvahelisele korrale inimõiguste kehtestamiseks ja
- inimese kohustustele tema kogukonna ees.

Mitmed teisedki konventsioonid sisaldavad endas majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste nimekirju, sealhulgas: "Igat vormi rassilise diskrimineerimise kaotamise rahvusvaheline konventsioon" (1965, jõus alates 1969); "Igat vormi naiste diskrimineerimise kaotamise konventsioon" (1979, jõus alates 1981); "Piinamise või muu julma, ebainimliku või alandava kohtlemise vastane konventsioon" (191984, jõus alates 1987); "Lapse õiguste konventsioon" (1989, jõus alates 1999); "Rahvusvahelise töökorralduse konventsioon" (ILO) korraldiku töö ja ühenduste ning kollektiivlepingute tagamiseks; sunni- ja lapstööjõu kaotamine.

1993. aasta Viini inimõiguste konverents on tugevalt kinnitanud inimõiguste vastastikseotust ja jagamatust.

Isegi mitteriiklikud osapooled võivad olla rikkumistes vastutavad – nende seas näiteks hargmased korporatsioonid. Antud teemal saavutati edu 2003. aasta 13. augustil, mil ÜRO Inimõiguste Alamkomitee kiitis heaks „Ettevõtete sotsiaalse vastutuse“ lepingu reeglid.

B) Nõustun / ei nõustu

Üks klassisein märgistatakse märksõnaga „nõustun“ ja teine sõnapaariga „ei nõustu“. Õpetaja loeb ette alljärgnevad seisukohad ning vastavalt sellele, kui palju nad seisukohaga nõustuvad, valivad õpilased endale seisukoha kahe märksõna vahel. Õpetaja küsib pisteliselt õpilaste seisukohtade põhjendusi ja selgitusi. Teiste selgitusi kuulates võivad õpilased ka oma seisukohta muuta ja asukohta vahetada.

Seisukohad

- Peavarju omamine on tähtsam, kui võimalus öelda, mida soovime.
- Inimestel on kohustus, mitte õigus töötada.
- Valitsuse põhivastutuseks on kindlustamine, et kõigil kodanikel on piisavalt toitu.
- Puhkamine ja meelelahutus on ainult rikaste riikide luksus.
- Inimeste näljasurma ärahoidmine pole mitte valitsuse, vaid inimeste endi ülesanne.
- Pole rahvusvahelise ühiskonna asi, kuidas Eestis kodanikke koheldakse.
- Vaesed riigid peaksid enne tsiviil- ja poliitilistest kodanikeõigustest huvitumist keskenduma kõigile minimaalse elustandardi võimaldamisele.
- Äärmuslik majanduslik ebavõrdsus on esmaste õiguste rikkumine.
- Majanduslikud ja sotsiaalsed õigused väljendavad tulevikuideaali, mille kindlustamiseks ei ole maailm täna veel valmis.
- Kui õigusi ei ole võimalik kindlustada, pole mõtet neid omandadagi.

Arutelu

- Kas esines võimatuid küsimusi?
 - Kas oli raske otsustada, kuhu seista?
 - Kas osalejad olid mõnede küsimustega nõustumisest või mitte nõustumisest üllatatud?
 - Kas inimõigustega nõustumine on tähtis?
 - Kas arvate, on olemas „õigeid“ ja „valesid“ vastuseid või on lihtsalt personaalsed arvamused?
-